

1.

$v_a = 15 \text{ km/h} = 4,167 \text{ m/s}$, $v_k = 20 \text{ km/h} = 5,55 \text{ m/s}$, $l = 2 \text{ m}$.

$s = ?$

a) Egy irányban haladnak, azaz kerékpáros elmegey a locsolóautó mellett:

$$v_a t + l = v_k t \Rightarrow t = \frac{l}{v_k - v_a} = 1,44 \text{ s.}$$

Az autó $s = v_a t = \underline{6 \text{ m}}$ hosszan hagyja szárazon az utat.

8 pont

b) Ha szemben haladnak:

$$v_a t + v_k t = l \Rightarrow t = \frac{l}{v_a + v_k} = 0,205 \text{ s.}$$

Az autó $s = v_a t = \underline{0,86 \text{ m}}$ hosszan hagyja szárazon az utat.

7 pont

2.

s távolságon $v = 54 \text{ km/h}$, $s/3$ távolságon $v_1 = 36 \text{ km/h}$.

$2s/3$ távolságon $v_2 = ?$

Az utazás idejének azonosnak kell lennie:

$$t = \frac{s}{v} = \frac{s}{3v_1} + \frac{2s}{3v_2}.$$

10 pont

$$\text{Ebből } v_2 = \frac{2vv_1}{3v_1 - v} = \underline{72 \text{ km/h.}}$$

5 pont

3.

Dél: $v_1 = 12 \text{ km/h} = 3,33 \text{ m/s}$,

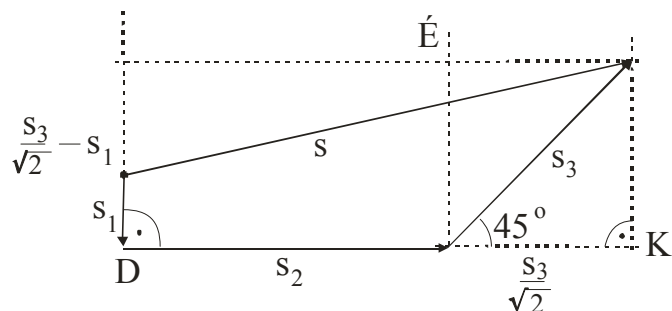
$t_1 = 5 \text{ min} = 300 \text{ s}$,

Kelet: $v_2 = 25 \text{ m/s}$, $t_2 = 3 \text{ min} = 180 \text{ s}$,

Észak-kelet: $v_3 = 108 \text{ km/h} = 30 \text{ m/s}$,

$t_3 = 2 \text{ min} = 120 \text{ s}$,

a) $|\vec{s}| = ?$, b) $v_{\text{átl}} = ?$

ábra: 3 pont

a) $s_1 = v_1 t_1 = 3,33 \text{ m/s} \cdot 300 \text{ s} = 1000 \text{ m}$,

1 pont

$s_2 = v_2 t_2 = 25 \text{ m/s} \cdot 180 \text{ s} = 4500 \text{ m}$,

1 pont

$s_3 = v_3 t_3 = 30 \text{ m/s} \cdot 120 \text{ s} = 3600 \text{ m}$,

1 pont

$\frac{s_3}{\sqrt{2}} = 2545,6 \text{ m}$.

1 pont

$s = |\vec{s}| = \sqrt{\left(\frac{s_3}{\sqrt{2}} - s_1\right)^2 + \left(s_2 + \frac{s_3}{\sqrt{2}}\right)^2} = \underline{7213,1 \text{ m}}$.

2 pont

b) $v_{\text{átl}} = \frac{v_1 t_1 + v_2 t_2 + v_3 t_3}{t_1 + t_2 + t_3} = \frac{9100 \text{ m}}{600 \text{ s}} = \underline{15,16 \text{ m/s} = 54,6 \text{ km/h}}$.

6 pont

4.

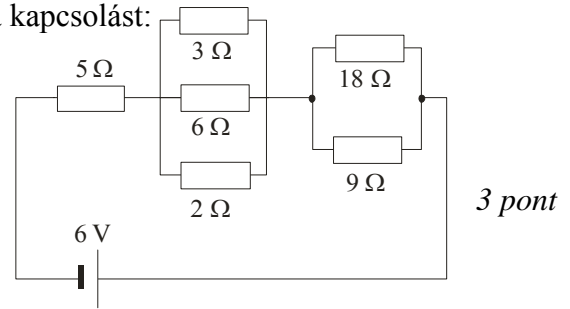
$t = 2 \text{ min} = 120 \text{ s}$, $U_0 = 6 \text{ V}$.

a) $I = ?$

b) Melyik ellenálláson?

c) $W_{\max} = Q_{\max} = ?$

a) Rajzoljuk át a kapcsolást:

Az egyes „blokkok” eredő ellenállásai:

$$R_{e1} = \frac{1 \Omega}{\frac{1}{3} + \frac{1}{6} + \frac{1}{2}} = \frac{6 \Omega}{2+1+3} = 1 \Omega, \quad 1 \text{ pont}$$

$$R_{e2} = \frac{1 \Omega}{\frac{1}{18} + \frac{1}{9}} = \frac{18 \Omega}{1+2} = 6 \Omega, \quad 1 \text{ pont}$$

$$R_e = 5 \Omega + 1 \Omega + 6 \Omega = 12 \Omega, \quad 1 \text{ pont}$$

$$I = \frac{U_0}{R_e} = \frac{6 \text{ V}}{12 \Omega} = \underline{0,5 \text{ A}}. \quad 1 \text{ pont}$$

b) Az egyes „blokkon” eső feszültségek:

$$U_1 = I \cdot 5 \Omega = 2,5 \text{ V}, \quad 1 \text{ pont}$$

$$U_2 = I \cdot 1 \Omega = 0,5 \text{ V}, \quad 1 \text{ pont}$$

$$U_3 = I \cdot 6 \Omega = 3 \text{ V}. \quad 1 \text{ pont}$$

A teljesítmény az 5Ω -os ellenálláson $P_5 = \frac{U_1^2}{5 \Omega} = 1,25 \text{ W}$,

a 3Ω -os ellenálláson $P_3 = \frac{U_2^2}{3 \Omega} = 0,083 \text{ W}$, a 6Ω -oson $P_6 = \frac{U_2^2}{6 \Omega} = 0,0416 \text{ W}$, 1 pont

a 2Ω -os ellenálláson $P_2 = \frac{U_2^2}{2 \Omega} = 0,125 \text{ W}$, 1 pont

a 18Ω -os ellenálláson $P_{18} = \frac{U_3^2}{18 \Omega} = 0,5 \text{ W}$,

a 9Ω -os ellenálláson $P_9 = \frac{U_3^2}{9 \Omega} = 1 \text{ W}$. 1 pont

A maximális hő a maximális teljesítményű 5Ω -os ellenálláson fejlődik.

c) $W_{\max} = Q_{\max} = P_5 \cdot t = 1,25 \text{ W} \cdot 120 \text{ s} = \underline{150 \text{ J}}$. 2 pont

5.

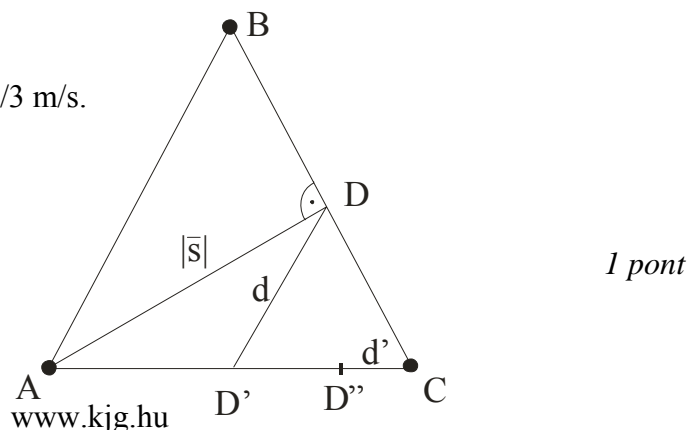
$a = 50 \text{ m}$, $v_1 = 14,4 \text{ km/h} = 4 \text{ m/s}$, $v_2 = 4/3 \text{ m/s}$.

a) $t_1 = ?$

b) $|\vec{s}| = ?$

c) $d = ?$

d) $d' = ?$

1 pont

a) $t_1 = \frac{a + \frac{a}{2}}{v_1} = \frac{50\text{ m} + 25\text{ m}}{4 \frac{\text{m}}{\text{s}}} = \underline{18,75\text{ s}}$ 3 pont

b) $|\vec{s}| = \overline{AD} = a \frac{\sqrt{3}}{2} = 25\sqrt{3}\text{ m} = \underline{43,3\text{ m}}$ 2 pont

c) $\overline{AD'} = v_2 t_1 = \frac{4\text{ m}}{3\text{ s}} \cdot 18,75\text{ s} = 25\text{ m} = \frac{a}{2} = \overline{D'C}$, így 2 pont

a $D'CD$ Δ szabályos, tehát $d = \frac{a}{2} = \underline{25\text{ m}}$. 2 pont

d) $t_2 = \frac{a + a}{v_1} = \frac{100\text{ m}}{4 \frac{\text{m}}{\text{s}}} = 25\text{ s}$, 2 pont

$\overline{AD''} = v_2 \cdot t_2 = \frac{4\text{ m}}{3\text{ s}} \cdot 25\text{ s} = 33,3\text{ m}$, 2 pont

$d' = \overline{D''C} = \overline{AC} - \overline{AD''} = \underline{16,66\text{ m}}$. 1 pont

6.

$m_1 = 1\text{ kg}$, $v_1 = 0$, $m_2 = 5\text{ kg}$, $v_2 = 6\text{ m/s}$, $d_1 = 16\text{ m}$, $\mu = 0,2$, $g = 10\text{ m/s}^2$

a) $d_2 = ?$ b) $D = ?$

a) Az első ütközésre fennáll, hogy

$$m_1 v_1 + m_2 v_2 = m_1 u_1 + m_2 u_2 \text{ és}$$

$$\frac{1}{2} m_1 v_1^2 + \frac{1}{2} m_2 v_2^2 = \frac{1}{2} m_1 u_1^2 + \frac{1}{2} m_2 u_2^2.$$

Adatokkal:

$$0 + 5 \cdot 6\text{ m/s} = 1 \cdot u_1 + 5 \cdot u_2 \quad 1\text{ pont}$$

$$0 + 5 \cdot 36 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2} = 1 \cdot u_1^2 + 5 \cdot u_2^2 \quad 1\text{ pont}$$

$$u_1 = 30\text{ m/s} - 5 \cdot u_2$$

$$180 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2} = \left(30 \frac{\text{m}}{\text{s}} - 5u_2\right)^2 + 5u_2^2$$

$$0 = u_2^2 - 10 \frac{\text{m}}{\text{s}} u_2 + 24 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2}$$

$$u_2 = \frac{10 \frac{\text{m}}{\text{s}} \pm \sqrt{100 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2} - 96 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2}}}{2} = \begin{cases} 6\text{ m/s} \\ 4\text{ m/s} \end{cases} \quad 3\text{ pont}$$

$$u_1 = 30\text{ m/s} - 5 \cdot 4\text{ m/s} = 10\text{ m/s}. \quad 1\text{ pont}$$

A munkatétel alapján

$$0 - \frac{1}{2} m_2 u_2^2 = -\mu m_2 g s_2 \Rightarrow s_2 = \frac{u_2^2}{2\mu g} = \frac{16 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2}}{2 \cdot 0,2 \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 4\text{ m}. \quad 3\text{ pont}$$

A második test a faltól $d_2 = d_1 - s_2 = 16\text{ m} - 4\text{ m} = \underline{12\text{ m}}$ -re áll meg. 1 pont

b) Az első test összesen megtett útja (először a fallal ütközik) a munkatétel alapján:

$$0 - \frac{1}{2} m_1 u_1^2 = -\mu m_1 g s \Rightarrow s = \frac{u_1^2}{2\mu g} = \frac{100 \frac{\text{m}^2}{\text{s}^2}}{2 \cdot 0,2 \cdot 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}} = 25 \text{ m.} \quad 3 \text{ pont}$$

Ez a test a faltól $x = s - d_1 = 25 \text{ m} - 16 \text{ m} = 9 \text{ m}$ távolságra áll meg. 1 pont

A két test tehát egymást $D = d_2 - x = 12 \text{ m} - 9 \text{ m} = \underline{3 \text{ m}}$ -re közelíti meg. 1 pont

7.

$h = 10 \text{ m}$, $t = 0,14 \text{ s}$, $c_1 = 340 \text{ m/s}$, $c_2 = 1500 \text{ m/s}$.

$H = ?$

$$t = \frac{2h}{c_1} + \frac{2H}{c_2}. \quad 8 \text{ pont}$$

$$\text{Ebből a tó mélysége } H = \frac{c_2}{2} \left(t - \frac{2h}{c_1} \right) = \underline{60,89 \text{ m}}. \quad 7 \text{ pont}$$

8.

$v_1 = 3 \text{ m/s}$, $v_2 = 1,79 \text{ m/s}$, $m_3 = 1,3 \text{ kg}$, $v_3 = 3,07 \text{ kg}$.

$m = m_1 + m_2 + m_3 = ?$

Használjuk föl a lendületmegmaradás törvényét a szaggatott vonal menti merőleges komponensekre:

$$m_1 v_1 \sin 25^\circ = m_2 v_2 \cos 45^\circ, \quad 3 \text{ pont}$$

$$m_1 v_1 \cos 25^\circ + m_2 v_2 \sin 45^\circ = m_3 v_3. \quad 3 \text{ pont}$$

Mivel $\sin 45^\circ = \cos 45^\circ$, írhatjuk, hogy

$$m_1 = \frac{m_3 v_3}{v_1 (\cos 25^\circ + \sin 25^\circ)} = \underline{1,00 \text{ kg}}, \quad 3 \text{ pont}$$

$$m_2 = \frac{m_1 v_1 \sin 25^\circ}{v_2 \cos 45^\circ} = \underline{1,00 \text{ kg}}. \quad 3 \text{ pont}$$

A tárgy össztömege eszerint $m = m_1 + m_2 + m_3 = \underline{3,3 \text{ kg}}$ volt. 3 pont

9.

$t_1 = 25 \text{ }^\circ\text{C}$, $t_2 = -15 \text{ }^\circ\text{C}$, $\alpha = 1,2 \cdot 10^{-5} \text{ 1/}^\circ\text{C}$, $E = 2 \cdot 10^{11} \text{ Pa}$.

$\sigma = ?$ húzó- vagy nyomófeszültség?

A vonalzó hosszváltozása t_2 hőmérsékleten $\Delta l = l_0 \alpha \Delta t < 0$,

ahol l_0 a vonalzó hossza t_1 hőmérsékleten, $\Delta t = t_2 - t_1 = -40 \text{ }^\circ\text{C}$. 7 pont

A vonalzó rövidebb lesz, tehát húzófeszültség

kell az eredeti hossz helyreállításához. A szükséges húzófeszültség: 3 pont

$$\sigma = \frac{F}{A} \text{ és } \Delta l = \frac{1}{E} \frac{F}{A} l, \text{ tehát } \sigma = E \frac{\Delta l}{l_0} = E \alpha \Delta t = \underline{96 \cdot 10^6 \text{ Pa}}. \quad 5 \text{ pont}$$

10.

$M = 35 \text{ kg}$, $v_1 = 6,5 \text{ m/s}$, $v_2 = 4,8 \text{ m/s}$, $L_{\text{olv}} = 335 \text{ kJ/kg}$.

$m = ?$, ($m \ll M$)

$$\text{A munkatételt felhasználva: } \frac{1}{2} M (v_1^2 - v_2^2) = L_{\text{olv}} m \quad 10 \text{ pont}$$

$$\text{Ebből a megolvadt jég tömege } m = \frac{M (v_1^2 - v_2^2)}{2 L_{\text{olv}}} = 10^{-3} \text{ kg} = \underline{1 \text{ g}}. \quad 5 \text{ pont}$$

11.

$p_V = 9 \cdot 10^6 \text{ Pa}$, $T_V = 740 \text{ K}$, $p_F = 10^5 \text{ Pa}$, $T_F = 320 \text{ K}$.
 $N_V = N/V = ?$ a Vénuszra és a Földre.

$$pV = NkT, \text{ ebből } \frac{N}{V} = \frac{p}{kT}. \quad 7 \text{ pont}$$

Tehát a Vénusz esetében $N_V = 8,8 \cdot 10^{26}$, 4 pont

a Föld esetében $N_V = 2,26 \cdot 10^{25}$, 4 pont

azaz a sejtés igaz, a Vénusz légköre sokkal sűrűbb!

12.

$\Theta = 0,065 \text{ kg} \cdot \text{m}^2$, $v = 5 \text{ m/s}$, $t = 0,1 \text{ s}$, $l = 0,28 \text{ m}$, $d = 0,025 \text{ m}$.
 $F = ?$

A dartnyíl gyorsulása $a = v/t = 50 \text{ m/s}^2$, 3 pont

így a létrehozott forgatónyomaték $M = \Theta\beta = \Theta a/l$. 3 pont

Ezt a forgatónyomatékot az F erő hozza létre: $M = Fd$. 3 pont

A két összefüggésből:

$$F = \frac{\Theta a}{ld} = \underline{464 \text{ N}}. \quad 6 \text{ pont}$$

13.

$R = 82,5 \text{ m}$, $\Theta = 3 \cdot 10^9 \text{ kg} \cdot \text{m}^2$, $m = 70 \text{ kg}$, $n = 500$, $M = n \cdot m = 35000 \text{ kg}$.

$\Delta\omega/\omega_0 = ? \%$

Ha mindenki az úrállomás külső szélén tartózkodik („rendes” állapot):

$\Theta_0 = \Theta + MR^2 = 3,238 \cdot 10^9 \text{ kg} \cdot \text{m}^2$, és a szögsebesség legyen ω_0 . 6 pont

Legnagyobb a változás, ha föltesszük, hogy mindenki bement az úrállomás tengelyéhez, a szögsebesség legyen ekkor ω . 3 pont

Fennáll a perdületmegmaradás törvénye:

$$\Theta\omega = \Theta_0\omega_0, \text{ ebből } \frac{\omega}{\omega_0} = \frac{\Theta_0}{\Theta} = 1,079. \quad 3 \text{ pont}$$

A szögsebesség maximális változása $\Delta\omega/\omega_0 = \omega/\omega_0 - 1 \approx \underline{8\%}$. 3 pont

14.

$m = 60 \text{ kg}$, $h = 0,5 \text{ m}$, $s = 0,4 \text{ m}$, $g = 10 \text{ m/s}^2$.

a) $F = ?$, b) $P = ?$

a) A fiú által kifejtett erő a súlypontot összesen $s + h$ magasságba emeli:

$$F \cdot s = mg(s + h) \Rightarrow F = \frac{mg(s + h)}{s} = \underline{1350 \text{ N}}. \quad 6 \text{ pont}$$

b) A fiú mozgásegyenlete az elrugaszkodás alatt: $ma = F - mg$, ebből

$$a = \frac{F - mg}{m} = 12,5 \text{ m/s}^2. \quad 3 \text{ pont}$$

Az erő $t = \sqrt{\frac{2s}{a}} = 0,25 \text{ s}$ ideig hat. 3 pont

Így az F erő átlagos teljesítménye:

$$P = \frac{F \cdot s}{t} = \underline{2160 \text{ W}}. \quad 3 \text{ pont}$$

15.

$A = 100 \text{ cm}^2 = 10^{-2} \text{ m}^2$, $V_1 = 1,5 \text{ liter} = 1,5 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3$, $T_1 = 27 \text{ }^\circ\text{C} = 300 \text{ K}$,
 oxigén (O_2) $\rightarrow f = 5$, $D_1 = 2400 \text{ N/m}$, $l_1 = 20 \text{ cm}$, $D_2 = 2000 \text{ N/m}$, $l_2 = 15 \text{ cm}$, $p_k = 10^5 \text{ Pa}$
 a) $T_2 = ?$ b) $Q = ?$

a) Mivel $V_1 = A l_1'$, így $l_1' = \frac{V_1}{A} = \frac{1,5 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3}{10^{-2} \text{ m}^2} = 0,15 \text{ m}$. 1 pont

A baloldali rugó így összenyomott állapotban van, és $\Delta l = l_1 - l_1' = 0,05 \text{ m}$. 1 pont
 A gáz nyomása:

$$p_1 = p_k - \frac{D_1 \Delta l_1}{A} = 10^5 \text{ Pa} - \frac{2400 \frac{\text{N}}{\text{m}} \cdot 0,05 \text{ m}}{10^{-5} \text{ m}^2} = 8,8 \cdot 10^4 \text{ Pa}.$$
 1 pont

Melegítés után a jobboldali rugó nyomódik össze Δl_1 -gyel. Ekkor a gáz nyomása:

$$p_2 = p_k + \frac{D_2 \Delta l_1}{A} = 10^5 \text{ Pa} + \frac{2000 \frac{\text{N}}{\text{m}} \cdot 0,05 \text{ m}}{10^{-2} \text{ m}^2} = 1,1 \cdot 10^5 \text{ Pa}.$$
 1 pont

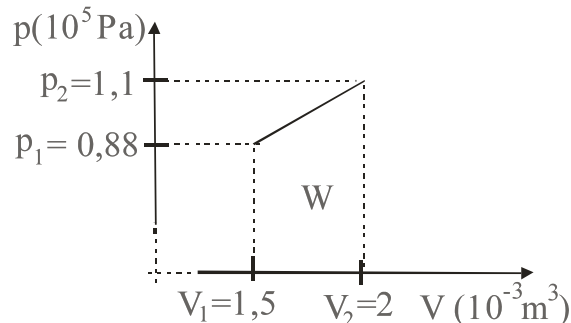
A gáztörvényt alkalmazva

($V_2 = V_1 + A \Delta l_1 = 1,5 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3 + 0,05 \text{ m} \cdot 10^{-2} \text{ m}^2 = 2 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3$):

$$T_2 = \frac{p_2 V_2 T_1}{p_1 V_1} = \frac{1,1 \cdot 10^5 \text{ Pa} \cdot 2 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3 \cdot 300 \text{ K}}{8,8 \cdot 10^4 \text{ Pa} \cdot 1,5 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3} = \underline{500 \text{ K}}$$
 1 pont

b) $\Delta E_b = \frac{f}{2} N k \Delta T = \frac{f}{2} \frac{p_1 V_1}{T_1} \Delta T = \frac{5}{2} \frac{8,8 \cdot 10^4 \text{ Pa} \cdot 1,5 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3}{300 \text{ K}} \cdot 200 \text{ K} = 220 \text{ J}$. 3 pont

Megmutatható, hogy a nyomásváltozás arányos a térfogatváltozással:

2 pont

$$W_{\text{gáz}} = \frac{p_1 + p_2}{2} \Delta V = \frac{0,88 \cdot 10^5 \text{ Pa} + 1,1 \cdot 10^5 \text{ Pa}}{2} \cdot 0,5 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3 = 49,5 \text{ J},$$
 2 pont

$$\Delta E = Q + W \Rightarrow Q = \Delta E - W = \Delta E + W_{\text{gáz}} = 220 \text{ J} + 49,5 \text{ J} = \underline{269,5 \text{ J}}.$$
 2 pont

Megjegyzés:

A külső levegőn végzett munka: $W_{\text{lev}} = p_k \cdot A \Delta l_1 = 10^5 \text{ Pa} \cdot 10^2 \text{ m}^2 \cdot 0,05 \text{ m} = 50 \text{ J}$. 2 pont

A baloldali rugóban kezdetben tárolt energia:

$$E_1 = \frac{1}{2} D_1 \Delta l_1^2 = \frac{1}{2} \cdot 2400 \frac{\text{N}}{\text{m}} \cdot (0,05 \text{ m})^2 = 3 \text{ J}.$$
 1 pont

A jobboldali rugóban végül tárolt energia:

$$E_2 = \frac{1}{2} D_2 \Delta l_1^2 = \frac{1}{2} \cdot 2000 \frac{\text{N}}{\text{m}} \cdot (0,05 \text{ m})^2 = 2,5 \text{ J}.$$
 1 pont

A szükséges hő:

$$Q = \Delta E_b + W_{\text{lev}} + E_2 - E_1 = 220 \text{ J} + 50 \text{ J} + 2,5 \text{ J} - 3 \text{ J} = 269,5 \text{ J}.$$
 2 pont

16.

$d = 40 \text{ m}$, $\overline{AC} = 5 \text{ m}$, $\overline{CD} = 12 \text{ m}$, $670 \text{ Hz} \leq \nu \leq 690 \text{ Hz}$, $c = 340 \text{ m/s}$.

a) $\nu_{\text{erős}} = ?$

b) Mit tapasztalunk D -ben?

a) Az útkülönbség C -ben: $\Delta s = \overline{CB} - \overline{AC} = 30 \text{ m}$. 1 pont

Az erősítésre fennáll

$$\Delta s = 2k \frac{\lambda}{2} = k \frac{c}{\nu} \quad 1 \text{ pont}$$

$$\nu_1 = 670 \text{ Hz-re} \quad k_1 = \frac{\Delta s \cdot \nu_1}{c} = \frac{30 \text{ m} \cdot 670 \text{ Hz}}{340 \frac{\text{m}}{\text{s}}} = 59,12, \quad 1 \text{ pont}$$

$$\nu_2 = 690 \text{ Hz-re} \quad k_2 = \frac{\Delta s \cdot \nu_2}{c} = \frac{30 \text{ m} \cdot 690 \text{ Hz}}{340 \frac{\text{m}}{\text{s}}} = 60,88. \quad 1 \text{ pont}$$

Mivel k csak egész szám lehet, és $k_1 \leq k \leq k_2$, $k = 60$, 3 pont

$$\text{Ekkor } \nu_{\text{erős}} = \frac{kc}{\Delta s} = \frac{60 \cdot 340 \frac{\text{m}}{\text{s}}}{30 \text{ m}} = \underline{680 \text{ Hz}}. \quad 2 \text{ pont}$$

b) Az útkülönbség D -ben:

$$\Delta s = \overline{DB} - \overline{AD} = \sqrt{(35 \text{ m})^2 + (12 \text{ m})^2} - \sqrt{(5 \text{ m})^2 + (12 \text{ m})^2} = 37 \text{ m} - 13 \text{ m} = 24 \text{ m}. \quad 2 \text{ pont}$$

$$\Delta s = k' \lambda = k' \frac{c}{\nu} \quad k' = \frac{\Delta s \cdot \nu}{c} = \frac{24 \text{ m} \cdot 680 \text{ Hz}}{340 \frac{\text{m}}{\text{s}}} = 48. \quad 2 \text{ pont}$$

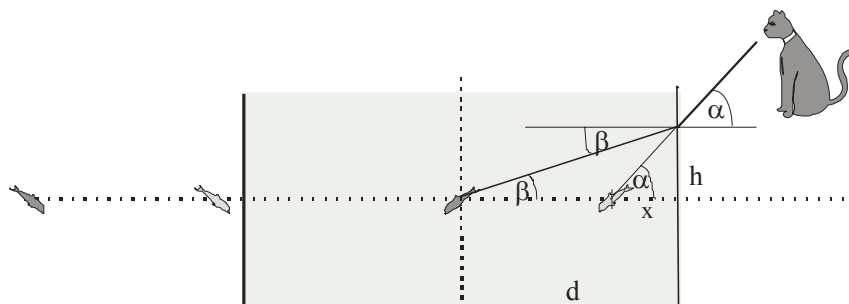
k' tehát páros szám, így D -ben is erősítés tapasztalható. 2 pont

17.

$d = 15 \text{ cm}$, $n = 1,33$

a) $x = ?$ b) $y = ?$ c) $n' = ?$

a) Rajzoljunk egy olyan ábrát, amelyen nem merőleges irányból nézünk a halra.

3 pont

Az ábra és a fénytörés törvénye alapján:

$$h = d \cdot \text{tg} \beta, \quad h = x \cdot \text{tg} \alpha \quad \text{és} \quad n = \frac{\sin \alpha}{\sin \beta}. \quad 3 \text{ pont}$$

$$\text{Ennek alapján } x = d \frac{\text{tg} \beta}{\text{tga}}. \quad 1 \text{ pont}$$

Ha a szögek kicsik (merőleges irány) $\text{tg} \alpha \approx \sin \alpha$, és $\text{tg} \beta \approx \sin \beta$. Így írhatjuk, hogy

$$x = d \frac{\operatorname{tg} \beta}{\operatorname{tga}} = d \frac{\sin \beta}{\sin \alpha} = \frac{d}{n} = \underline{11,27 \text{ cm}}. \quad 3 \text{ pont}$$

b) A tükörképre ugyanezt az okoskodást használhatjuk, ha $d' = 3d = 45 \text{ cm}$ -t írunk a hal távolsága helyébe. Így $y = \frac{d'}{n} = \frac{3d}{n} = \underline{33,83 \text{ cm}}$ -re látjuk a hal tükörképét. 3 pont

c) A kérdés szerint milyen n' -re áll fenn, hogy

$$\frac{3d}{n'} < 2d. \text{ Ebből } \frac{3}{2} < n', \text{ azaz a folyadék törésmutatója } \underline{1,5\text{-nél nagyobb}} \text{ legyen. } 2 \text{ pont}$$

Ilyen folyadék létezik pl. szénkéneg, de a hal ebben nem fog életben maradni.

18.

$$U = 120 \text{ V}, I_{\max} = 20 \text{ A}, P_k = 1650 \text{ W}, P_v = 1090 \text{ W}, P_m = 1250 \text{ W}.$$

a) $R = ?$ b) $I = ?$ c) $U = 230 \text{ V}, I = ?$

a) Az eszközök 120 V-ra vannak tervezve, tehát az ellenállásuk egyenként:

$$R_k = \frac{U^2}{P_k} = 8,72 \Omega, R_v = \frac{U^2}{P_v} = 13,21 \Omega, R_m = \frac{U^2}{P_m} = 11,52 \Omega. \quad 3 \text{ pont}$$

Mivel párhuzamosan vannak kapcsolva:

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_k} + \frac{1}{R_v} + \frac{1}{R_m} = 0,277 \Omega^{-1}, \underline{R = 3,6 \Omega}. \quad 3 \text{ pont}$$

$$\text{b) } I = \frac{U}{R} = \frac{120 \text{ V}}{3,6 \Omega} = \underline{33,3 \text{ A}} > I_{\max}, \text{ azaz a biztosíték ki fog oldani. } 3 \text{ pont}$$

c) Ha az eszközök $U = 230 \text{ V}$ -ra készültek, ugyanilyen teljesítménnyel, akkor:

$$R_k = \frac{U^2}{P_k} = 32 \Omega, R_v = \frac{U^2}{P_v} = 48,53 \Omega, R_m = \frac{U^2}{P_m} = 42,32 \Omega. \quad 3 \text{ pont}$$

Az eredő ellenállás:

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_k} + \frac{1}{R_v} + \frac{1}{R_m} = 75,48 \cdot 10^{-3} \Omega^{-1}, R = 13,24 \Omega. \quad 1 \text{ pont}$$

$$I = \frac{U}{R} = \frac{230 \text{ V}}{13,24 \Omega} = \underline{17,36 \text{ A}} < I_{\max}, \text{ azaz a hálózat most elbírja a három eszközt. } 2 \text{ pont}$$